

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Muu taho

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

Voimaa Tuulesta -koalitio on Suomessa toimivien tuulivoimayhtiöiden yhteenliittymä, joka haluaa edistää tuulivoiman rakentamista Suomeen.

LAUSUNTO

-

- **Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

-

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Uusiutuvalla energialla on iso rooli kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnoksessa, jonka myötä Suomen tulisi saavuttaa hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä. Yksi keskeisimmistä uusiutuvan energian muodoista on tuulivoima. Tuulivoiman osuus sähköntuotannosta on voimakkaassa kasvussa. Tuulivoimalla katettiin sähkönkulutuksesta 9,3 % vuonna 2021. Ensi vuonna

2023 sähkönkulutuksesta tullaan kattamaan tuulivoimalla noin 15 %. Vuosikymmenen loppuun mennessä, tavoitteena on tuottaa 30 % Suomen sähköstä tuulivoimalla. 30 % tavoite tarkoittaa mm:

- 9-18 miljoonaa tonnia vuosittaisia hiilidioksidipäästövähennyksiä
- työpaikkoina noin 17 000 henkilötyövuotta
- yli 50 miljoonan euron kiinteistöveroja kunnille vuosittain
- yli 20 miljardin euron investointeja Suomeen

Ilmasto- ja energiastrategian luonnos on tavoitteiltaan oikeansuuntainen ja yhdenmukainen tuulivoimatuotannon tarpeiden kanssa, mutta vaatii vielä tuekseen lisää konkreettisia kannanottoja keskeisiin tuulivoimarakentamisen ongelma-kohtiin ja haasteisiin. Tuulivoimatoimialan näkökulmasta keskeistä on ratkaista seuraavat ongelmat:

1. Tuulivoiman ja tutkavalvonnan yhteensovittaminen

Strategialuonnoksessa kirjataan uutena linjauksena ” Edistetään tuulivoiman rakentamista maan kattavasti siten, että otetaan huomioon maanpuolustuksen tarpeet mm. tutkavalvonnan luotettavuuden osalta. Puolustusvoimien kanssa jatketaan yhteistyötä tutkien ja tuulivoiman yhteensovittamisessa.”

Linjaus on oikeansuuntainen ja osoittaa, että haaste on tunnistettu ja noteerattu. Tuulivoiman rakentamisessa tulisi huomioida tuulivoiman mahdollisuudet koko Suomelle. Itäinen Suomi, kuten esimerkiksi Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueet olisivat maastoltaan ja olosuhteiltaan erinomaisia tuulivoimatuotannolle. Samanaikaisesti on kiistatonta, että puolustusvoimien tarpeet maanpuolustuksen ja turvallisuuden näkökulmasta tulee priorisoida. Kansallisen kokonaisedun näkökulmasta, yhteistyötä tuulivoimatoimijoiden ja puolustusvoimien kanssa tulee kehittää yhteisymmärryksessä ja vuorovaikutuksesta. Tutkaverkoston suunnittelussa ja päivittämisessä tulee huomioida myös vauhdilla kehittynyt tuulivoimateknologia ja suunnittelua pitää käydä yhteistyössä. On myös selvää, että maanpuolustuksen näkökulmasta salassapidonalaisen tiedon tulee säilyä ainoastaan puolustusvoimilla.

Konkreettinen ehdotuksemme on: Luodaan yhteinen ohjeistus ja neuvotteluprosessi, joka on ennakoitavissa ja luotettava myös yksittäisten tuulivoimatoimijoiden näkökulmasta. Käytännössä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että eri toimijoiden lupahakemukset samalle alueelle, eivät voi saada erilaisia vastauksia puolustusvoimilta tai yksittäisen alueen lausunnot eivät voi vaihdella poliittisen tilanteen mukaan.

2. Sähköverkon ja tuulivoimapuistojen yhteensovittaminen

Strategialuonnoksessa todetaan ”Tuulivoiman lisääntyminen on jo nyt tuonut mukanaan haasteita tuulivoimalaitosten verkkoliitännöiden rakentamisessa, koska ne edellyttävät olemassa olevien sähköverkkojen vahvistamista ja toisaalta hankkeet toteutuvat eriaikaisesti. Tämä on johtanut sähköverkkojen koordinoimattomaan ja osin jopa epäoptimaaliseen rakentamiseen. Samat

kysymykset liittyvät myös merituulivoiman verkkoon liittämiseen.” Lisäksi toisaalla ” Sähköjärjestelmän pitkän aikavälin suunnittelu onkin tärkeää ja samalla haastavaa: uuden tuotannon ja kulutuksen osalta on ennakoitava mihin ja milloin niitä tullaan asentamaan, millaisia niiden tuotanto- tai kulutusprofiilit ovat. Esimerkiksi teollisuuden suuren mittakaavan ratkaisut ja niissä tehtävät valinnat täyssähköistyksen ja vedyn välillä voivat olla tässä mielessä todella merkittäviä. Sähköverkon vahvistukset on suunniteltava näiden tietojen pohjalle, mikä korostaa toimivan tiedonvaihdon ja yhteistyön tärkeyttä.”

Uutena linjauksena strategiassa ehdotetaan ” Selvitetään tuulivoiman verkkoon liittämisen periaatteita siten, että verkkoa voidaan hyödyntää kustannustehokkaasti ja aiheutuneet kustannukset jakaantuvat oikeudenmukaisesti verkkonkäyttäjien välillä. Lisäksi arvioidaan sääntely- ja muita vaihtoehtoja johtokäytävien yhteen keskittämiseksi, jotta tuulivoimarakentamisen vaikutukset maanomistajille ja hiilinieluun lievenisivät.”

Konkreettisena toimenpiteenä ehdotamme strategiaan lisättäväksi:

Perustetaan monialainen koordinaatioryhmä, joka hallitusti tuo yhteen keskeiset toimijat kantaverkon ylläpidon, uusiutuvien energiamuotojen tuottajien, isot teolliset sähkökuluttajat, sekä maankäytön osalta ja luodaan tiekartta vuoteen 2040, jossa määritetään tuulivoimantuotannon lisäämispotentiaalin toteutuksen kannalta riittävät liitännä- ja sähkönsiirtoyhteydet Pohjois- ja Etelä-Suomen sekä Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä.

3. Tuulivoimantuotannon luvituksen pullonkaulat

Strategialuonnoksessa on myös aivan oikein tunnistettu tuulivoiman luvitukseen liittyvät pullonkaulat. Lupaprosessien verkkaisuus ja epäyhteneväiset käsittelytavat hidastavat prosessia kohtuuttomasti. Viivästyksistä rakentamisessa johtuvat myös valitusten hitaasta käsittelystä sekä eri viranomaisien epäyhtenäisestä toiminnasta eri puolella Suomea. Uusiutuvien energioiden hankkeet, kuten tuulivoimahankkeet, käyvät läpi pääsääntöisesti kaikki oikeusasteet. Oikeusprosesseista on muodostunut varsinainen pullonkaula. Tuulivoimakaavavalitukset ovat pääsääntöisesti käsitelty sekä hallinto-oikeudessa että korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Nykyisessä tilanteessa käsittelyajat ovat olleet jopa kolme-neljä vuotta. Tässä ajassa myös tuulivoimateknologia on kehittynyt valtavasti eteenpäin, jolloin valitusprosessin ratketessa, pahimmillaan koko hankesuunnittelu joudutaan aloittamaan alusta. On myös huomionarvoista, että 95 % tuulivoimakaavavalituksista on ratkaistu tuulivoiman rakentamista puoltaen.

Strategialuonnoksessa mainitaan uutena linjauksena ”Tuulivoimarakentamista edistetään osoittamalla lisärahoitusta valtakunnallisiin tuulivoimaselvityksiin sekä kuntien ja maakuntien liittojen tuulivoimarakentamista ohjaavaan kaavoitukseen, luvitukseen ja niihin liittyviin selvityksiin. Lisärahoitusta varataan vuonna 2022 yhteensä 1,5 miljoonaa euroa.”

Nyt esitetyt uudet linjaukset ovat oikeansuuntaisia, mutta ongelman mittakaavaan nähden riittämättömiä.

Ehdotamme strategiaan kirjattavaksi:

Tuulivoimakaavoihin liittyvien oikeusprosessien resurssit tulee kasvattaa pitkäjänteisesti, kunnes saavutetaan säännönmukaiseksi käsittelyajaksi korkeintaan 2 vuotta. Lyhyen aikavälin akuutiksi toimenpiteeksi ja väliaikaiseksi ratkaisuksi tulee määrätä laatia ohjeistus, jonka mukaan

tuulivoiman lisärakentamista koskevat valitukset tulee käsitellä etusijalla suhteessa muihin valituksiin.

Oikeusprosesseissa esiintyy pääsääntöisesti samat kysymykset, joten tuulivoimakaavavalitusten käsittelyn keskittäminen olisi mahdollisesti kannattavaa.

Tuulivoiman rakentamisen suunnitteluohje pitää päivittää yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Ohjeeseen tulee määritellä:

- Selkeä ohjeistus milloin käytetään järeämpää kaavoitusprosessia ja milloin kevyempää kaavamuuosprosessia.
- Tutkimustietoon perustuvat objektiiviset kriteerit korkeus- ja maisemavaikutusten arviointiin sekä luonnon monimuotoisuuden huomioiden selkeät linjaukset vaikutusten osalta erityisesti susien, maakotkien, metsäpeurojen ja porojen osalta. Nykyiset käytännöt vaihtelevat kestävästi sekä kilometri- että aluekohtaistenrajoitusten osalta.

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

-

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

-

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

-

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

Tuulivoima parantaa energian toimitus- ja huoltovarmuutta, sillä tuulivoima korvaa aina tuontisähköä ja näin osaltaan vahvistaa Suomen sähköomavaraisuutta.

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ydinenergian käyttöä koskien

-

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiemarkkinoiden kehittämistä koskien

-

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

-

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

Tuulivoimaan investointi lisää Suomen kilpailukykyä. Tuulivoima-ala on kovassa kasvussa. Vuonna 2021 Suomeen rakennettiin noin 1000 megawatin edestä uutta tuulivoimaa. Investointeina tämä tarkoittaa noin 1,2 miljardia euroa, mikä vastaa noin 23 % kaikista teollisuuden kiinteistä investoinneista vuonna 2021. Johdannaisinvestoinnit huomioiden, eli teollisuuden sähköistymisen investointeja arvioimalla voidaan todeta, että tuulivoiman investointien vaikutus kiinteisiin teollisiin investointeihin voi olla jopa 50 % kaikista investoinneista kuluva vuosikymmenen aikana. Suomen kilpailukykyyn kannalta on keskeisen tärkeää mahdollistaa tuulivoiman rakentamista keskittymällä haasteiden ja ongelmakohtien ratkaisemiseen.

9) Verotus (strategian luku 2.9)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus verotusta koskien

-

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ilmastomuutokseen sopeutumista koskien

-

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

-

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

-

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoim vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

Avoim vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoim vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetystategia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoim vastaus Suomen vetystategiaa koskien

-

Avoim vastaus muita Ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

-

Koivuniemi Aapo
ABO Wind Oy - Voimaa Tuulesta-koalitio